

Språk i to millioner år

Intervju med Tore Janson, presentert i Dagsavisen

Publisert: 21 januar 2009

Annette Orre

Det norske språket er på ingen måte utrydningstruet, i alle fall ikke på mange hundre år, om vi skal tro en bokaktuell svensk språkprofessor.

Hvordan var det aller første språket i historien, hva blir det siste? Hvor ble latinen av? Hvorfor taper det franske språket terreng, selv om franskmennene jobber hardere enn noen andre for at det ikke skal skje? Og ikke minst, er det bare et spørsmål om tid før vi nordmenn snakker engelsk alle sammen?

Slett ikke, hevder forfatter og professor Tore Janson, vel vitende om at sistnevnte spørsmål titt og ofte blir framført som påstand fra mer eller mindre kompetente kilder. Og han bør vite hva han snakker om. Den pensjonerte latinprofessoren ved Göteborgs Universitet regnes som en av Nordens fremste språkvitere, og har dessuten prestert å gjøre en allmenn innføringsbok i latin til en internasjonal storselger, med nærmere 50.000 eksemplarer bare i Sverige.

Det er vel helst politikere som maler slike trusselbilder, språkendringer skjer alltid saktere enn man tror. Selv om hele Norges befolkning hadde bestemt seg for at nå skulle de kun snakke engelsk, ville det tatt en 2-300 år før det norske språket ble borte, mener Janson, som likevel synes at de foreslåtte grepene i kulturminister Giskes språkmelding høres fornuftige ut.

Feilslåtte spådommer

Begrepet språkdød er ikke relevant for norsk, eller svensk, vi snakker snarere om domenefordeling. Skal vi bevare våre egne språk innen områder som forskning eller forretningsliv? Da kan politiske tiltak være effektive, mener svensken som har brukt en mannsalder på å forske på det vi sier.

Sympatisk nok, gir han leseren muligheten til å skaffe seg et innblikk i hele historien på drøye 200 sider i nyutgitte «Språket og historien». Og når vi skriver hele historien mener vi hele historien, Janson starter likeså greit med de første menneskene lærte seg å bruke ord omtrent da de fant opp sine første steinredskaper, for omtrent 2 millioner år siden. Han avslutter med et knippe tankeeksperimenter om hva som vil bli sagt, eller ikke sagt, 200, 2000 og 2 millioner år fram i tid.

Akkurat det er først og fremst en lek med ulike scenarier, som viser tilbake på resten av boka. Den handler om hvor mye som avhenger av historiske, økonomiske og politiske forhold. Og spådommer kan slå feil, det er jo ikke lenger enn et par tiår siden amerikanske vitenskapsmenn lærte seg russisk fordi de trodde det var framtidens verdensspråk.

Om 2000 år?

Førsteutgaven av denne boka kom ut i 1997, hva er nytt siden den gang?